

Socialdepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag att kartlägga och analysera myndigheters ledningsformer

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att genomföra en kartläggning av myndigheternas ledningsformer samt analysera på vilka grunder olika ledningsformer väljs och hur de olika ledningsformerna påverkar och tillämpas i styrningen av myndigheterna.

Kartläggningen ska utgå från de ledningsformer som anges i myndighetsförordningen (2007:515) och omfatta en förteckning över samtliga myndigheters ledningsform. I kartläggningen ingår också att redogöra för antalet beslutsorgan som regeringen har beslutat att inrätta i myndigheterna, samt deras ställning i förhållande till myndighetsledningen.

Av analysen ska framgå om myndigheternas nuvarande ledningsformer följer de utgångspunkter som anges i den förvaltningspolitiska propositionen (prop. 2009/10:175) eller om det finns andra skäl bakom valda ledningsformer. Analysen ska särskilt beakta skälen för val av ledningsform i myndigheter som är nybildade eller där regeringen har bytt alternativt omprövat valet av ledningsform sedan 2008.

Analysen ska även belysa hur de olika ledningsformerna påverkar och tillämpas i styrningen av myndigheterna, dels från ett regeringsperspektiv, dels från ett myndighetsledningsperspektiv.

Analysen ska omfatta ett urval av myndigheter som Statskontoret i samråd med Regeringskansliet (Socialdepartementet) väljer ut. Urvalet ska bestå av myndigheter som representerar olika ledningsform, storlek och verksamhet. Myndigheter under samtliga departement bör ingå i urvalet.

Statskontoret ska fortlöpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om arbetet.

Uppdraget ska redovisas skriftligen till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 februari 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Av myndighetsförordningen framgår att förvaltningsmyndigheterna under regeringen som regel ska ledas av antingen en myndighetschef, en styrelse eller en nämnd. Myndighetens ledningsform anges i myndighetens instruktion eller i någon annan författning.

Enligt den förvaltningspolitiska propositionen väljer regeringen den ledningsform som bäst gagnar verksamheten. Verksamhetens art, politiska prioriteringar och regeringens behov av att styra myndigheten på ett visst sätt är utgångspunkten för valet av ledningsform. Valet av ledningsform är ett viktigt styrmedel för regeringen för att skapa en tydlig och effektiv styrning och ledning av en myndighets verksamhet.

Enrådighetsmyndighet

I de allra flesta förvaltningsmyndigheter är det myndighetschefen som ansvarar för verksamheten inför regeringen. Ledningsformen lämpar sig i regel väl för verksamhet som i hög grad är styrd av lag, som i huvudsak är av rutinärende- och servicekaraktär, verksamhet av främjande karaktär eller en myndighet med ett litet finansiellt ansvar.

Regeringen kan välja att inrätta ett insynsråd i vissa enrådighetsmyndigheter. Insynsrådets uppgift är att utöva insyn och att ge myndighetschefen råd. Insynsrådet har inga beslutsbefogenheter. Insynsråd kan förekomma exempelvis då insyn i verksamheten av medborgare och politiker bedöms som särskilt angelägen eller när verksamheten har breda kontaktytor mot många olika grupper.

Drygt 100 förvaltningsmyndigheter leds för närvarande av en myndighetschef och en majoritet av dessa myndigheter har ett insynsråd.

Styrelsemyndighet

I vissa myndigheter väljer regeringen att inrätta en styrelse. Det är då styrelsen som ansvarar inför regeringen för verksamheten. Myndighetschefen ansvarar inför styrelsen för den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som styrelsen utfärdar. Ledningsformen är lämplig för myndigheter som beslutar om medel i stor omfattning, myndigheter med stora anslag eller transfereringar, myndigheter som förvaltar stora tillgångar, forskningsintensiv eller kunskapsproducerande verksamhet eller verksamhet som i stor utsträckning påverkar näringsliv, kommuner och landsting. Myndigheter som omfattas av internrevisionsförordningen (2006:1228) bör som regel ledas av en styrelse eftersom internrevision då ges bäst förutsättningar att verka.

Ett 70-tal förvaltningsmyndigheter leds av en styrelse, varav omkring hälften är universitet och högskolor. Vid universitet och högskolor har myndighetschefen enligt förordning vissa uppgifter som styrelsen inte kan ta över.

Nämndmyndighet

Nämnden ansvarar inför regeringen för verksamheten. Nämndmyndighetsformen kan förekomma för myndigheter med väl avgränsade frågor och ofta är uppgifterna reglerade i lag. Vissa nämnder har en domstolsliknande karaktär. Det är vanligt att en värdmyndighet sköter administrationen och anställer personal medan nämnden ansvarar för verksamheten. Om regeringen har bestämt att myndigheten ska ha ett eget kansli leds det i regel av en chef som ska följa de direktiv och riktlinjer som nämnden beslutar. Nämnden ansvarar inför regeringen för nämndens verksamhet oavsett om nämnden är knuten till en värdmyndighet eller om den har en chef för ett eget kansli. Nämndmyndighetsformen bör även fortsättningsvis användas sparsamt och en förutsättning bör vara att ett kollektivt beslutsfattande är nödvändigt för den aktuella verksamheten.

Ett 40-tal förvaltningsmyndigheter leds av en nämnd.

Beslutsorgan

Några myndigheter har också särskilda beslutsorgan där ledamöterna är utsedda av regeringen. Beslutsorganens uppgifter regleras i dessa fall i myndighetens instruktion. Uppgifterna kan vara avgränsade från myndighetens övriga verksamhet. Beslutsorganen verkar vid sidan av myndighetschefen eller myndighetens styrelse oberoende av ledningsform. Myndighetens ledning har dock ett helhetsansvar för verksamheten, inklusive beslutsorganets verksamhet.

Tidigare utredning

I anslutning till att myndighetsförordningen beslutades gav regeringen Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera myndigheternas ledningsformer och de förändringar som hade genomförts i samband med förordningens ikraftträdande (dnr Fi2007:7514/OFA/SF). I maj 2008 redovisade Statskontoret uppdraget i rapporten Förändrade ledningsformer – kartläggning och analys i samband med den nya myndighetsförordningen (2008:11).

Skälen för regeringens beslut

Det har nu gått fem år sedan myndighetsförordningen trädde i kraft och regeringen vill med detta nya uppdrag till Statskontoret få en uppdaterad kartläggning av myndigheternas ledningsformer samt en analys av på vilka grunder olika ledningsformer väljs och hur de olika lednings-

formerna påverkar och tillämpas i styrningen av myndigheterna, dels ur ett regeringsperspektiv, dels ur ett myndighetsledningsperspektiv.

På regeringens vägnar

Stefan Attefall

Anna Kessling

Kopia till

Socialdepartementet/ESA